

ВИСНОВОК

рецензента, кандидата педагогічних наук, професора
Глазунової Ірини Кимівни
про дисертаційне дослідження **Сущенко О.С.** на тему:
**«Формування художньо-естетичного досвіду підлітків
у процесі фортепіанного навчання»**,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво)

Вивчення тексту дисертації Сущенко О.С. та опублікованих нею наукових праць дає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дослідження та визначення відповідності дисертаційної роботи вимогам, які ставляться до такого типу робіт.

Актуальність дослідження. У сучасному суспільстві, з огляду на швидкі інформаційні та технологічні зміни, актуальним стає соціокультурна необхідність формування естетичного досвіду молоді, питання виховання мистецько-культурної чутливості підростаючого покоління.

Музична освіта – як складова гуманітарної та естетичної освіти – здатна сприяти формуванню художнього смаку, етичних і естетичних, духовних орієнтирів молоді, глибшого сприйняття мистецтва та культури підростаючого покоління. Така потреба посилюється у підлітковому віці, коли відбувається становлення особистості, формування її ціннісних орієнтирів і світогляду. Дослідження показують, що музична діяльність – включно з грою на інструменті – має сприятливий вплив на емоційний, пізнавальний та духовно-естетичний розвиток вихованців. У процесі фортепіанного навчання особливо розвиваються слухо-мовленнєві, моторні, інтелектуальні та емоційно-виразні здібності учнів, що створює сприятливі передумови для формування художнього досвіду, естетичної чутливості, творчої орієнтації молодого покоління.

Хоча існує чимало праць про музично-естетичне виховання підлітків – зокрема у контексті хорового, оркестрового чи загального музичного навчання – спеціальні дослідження, спрямовані на фортепіанне навчання як

засіб формування художньо-естетичного досвіду підлітків, мають обмежений характер. Це зумовлює наукову та практичну необхідність більш глибокого дослідження: з'ясування механізмів, форм і методів, завдяки яким фортепіанне навчання здатне впливати на естетичний розвиток підлітка.

У контексті освітніх реформ та інтеграції мистецької освіти в загальну систему шкільної та позашкільної освіти, зростає важливість адаптації музично-виховних програм до психологічних, вікових і соціальних потреб підлітків. Дослідження, яке поєднує фортепіанне навчання та формування художньо-естетичного досвіду відповідає цим викликам та сприяє гуманізації освітнього процесу.

Упровадження результатів такого дослідження може допомогти у розробці дидактичних програм, навчальних планів, методичних рекомендацій для вчителів, які працюють з підлітками. Це дасть змогу більш усвідомлено організовувати фортепіанне навчання – не лише як засіб оволодіння інструментом, але й як засіб естетичного виховання, формування естетичного смаку, емоційної та духовної культури, формування художньо-естетичного досвіду та розвитку творчої особистості підлітка.

Таким чином, дослідження «Формування художньо-естетичного досвіду підлітків у процесі фортепіанного навчання» є актуальним, оскільки воно відповідає як теоретичним запитам педагогічної науки, так і практичним потребам мистецької освіти; має потенціал для гармонійного розвитку особистості вихованців, формує естетичну, етичну та духовну культуру молоді, а також заповнює наукову прогалину у вивченні ролі фортепіанного навчання у естетичному становленні підлітків.

Аналіз тексту дисертаційної роботи Сущенко О.С. та опублікованих нею наукових праць надає підстави для представлення розгорнутої характеристики основних результатів дослідження та визначення відповідності представленої роботи вимогам, які ставляться до такого типу робіт.

Сучасність виконаного дослідження підкреслюється тим, що у його змісті враховано міждисциплінарні зв'язки, специфіка виконання

фортепіанних творів для учнів підліткового віку, а також досягнення науки в галузі психології, педагогіки та мистецтвознавстві.

Обґрунтованість та достовірність основних наукових положень дисертації, отриманих результатів, висновків та рекомендацій підтверджується використанням дисертанткою загальнонаукових, теоретичних та практичних методів дослідження. Логічна структура роботи визначається її метою, сформульованими науково-практичними завданнями. Основні наукові результати дослідження отримані автором особисто і характеризуються науковою новизною.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше здійснено комплексне теоретико-експериментальне обґрунтування процесу формування художньо-естетичного досвіду учнів підліткового віку у фортепіанному навчанні; виявлено сутність феномену та окреслено характерні ознаки художньо-естетичного досвіду підлітків; визначено його компонентну структуру, розроблено критерії, показники та рівні сформованості художньо-естетичного досвіду у процесі фортепіанного навчання; обґрунтовано педагогічні умови та розроблено методичну модель формування художньо-естетичного досвіду учнів у фортепіанно-виконавській діяльності; експериментально перевірено методику формування досліджуваного феномена у класі фортепіанного навчання; уточнено зміст поняття «художньо-естетичний досвід підлітків».

Подальшого розвитку набули: теоретичні положення щодо організації фортепіанного навчання учнів у закладах мистецької освіти; методологічні засади та відповідні їм загально-дидактичні й специфічні принципіві положення формування художньо-естетичного досвіду підлітків; змістовно-методичне забезпечення процесу фортепіанного навчання учнів підліткового віку.

На особливу увагу заслуговує авторська методика цілеспрямованого формування художньо-естетичного досвіду підлітків у процесі фортепіанного навчання, експериментальна перевірка якої показала високу її ефективність, що надало змогу Сущенко О.С. зробити змістовні висновки.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні в освітній процес фортепіанного навчання в закладах мистецької освіти методичних положень, принципів і педагогічних умов, методів навчання, спрямованих на формування художньо-естетичного досвіду учнів у межах навчально-виконавської діяльності. Теоретичні узагальнення та результати експериментальної роботи можуть бути використані у навчально-методичному забезпеченні курсів «Методика навчання гри на фортепіано», «Основний музичний інструмент», під час організації занять з педагогічної практики студентів мистецько-педагогічних спеціальностей.

Слід зазначити, що отримані автором наукові результати мають достатній ступінь обґрунтованості. Це підтверджується аналізом праць вітчизняних та зарубіжних учених щодо проблеми формування художньо-естетичного досвіду молоді, апробацією результатів дослідження на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Висновки та рекомендації є логічним завершенням проведеного дослідження.

Дисертаційна робота Сущенко О.С. охоплює дослідження широкого кола питань, які знайшли відображення у відповідній структурі та змісті.

Не викликають сумніву висновки дисертаційної роботи та положення наукової новизни, які абсолютно відповідають змісту проведеного дослідження.

Висновок. На підставі викладеного вважаємо, що дисертаційне дослідження Сущенко О.С. на тему: «Формування художньо-естетичного досвіду підлітків у процесі фортепіанного навчання» є цілісним, завершеним, самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій

